

A REFERÁLÓ FOLYÓIRAT - A MŰSZAKI KÖNYVTÁROS SEGÉDESZKÖZE.

ÉPÍTŐIPARI REFERÁLÓ LAPOK.

Kiadványsorozatunk 3. számában már rámutattunk arra, hogy műszaki könyvtárosainknak meg kell ismerkedniök szakterületük külföldi referáló folyóirataival is. Ma, amikor a műszaki színvonal fokozott emeléséhez a könyvtárostól igen széleskörű műszaki információt követelnek meg, erre még inkább elengedhetetlenül szükség van.

Az építőipart érdeklő referáló folyóiratok három fő típusát különböztetjük meg:

1./ olyan lapokat, amelyek az egész építőipar területét, tehát a magas- és mélyépítés, építőanyagipar, egészségügyi technika, tervezés kivitelezés, stb. szakterületeit egyaránt, ha nem is egyforma sullyal referálják;

2./ olyan lapokat, amelyek az építőiparnak csak egy különleges részterületével - pl. csak az utépitéssel - foglalkoznak; végül

3./ általános technikai jellegű tájékoztatást adó, vagy esetleg más szakterületeket, ezen belül az építőiparral határos szakágakat referáló folyóiratokat, vagy évkönyveket, amelyek az építőipari kutatáshoz adott esetben igen jól felhasználhatók.

Az első csoportba tartozik a londoni Department of Scientific and Industrial Research kutatóintézet kiadásában megjelenő "Building Science Abstracts" című referálólap. Havonta körülbelül 120-150 ügyesen összeválogatott referátumot közöl az egész világ építőipari irodalmából; sok szovjet és népi demokratikus országbeli folyóiratot is állandóan referál. A folyóiraticikkeken kívül az értékes új könyveket, brosurákat, sőt szabványokat is ismerteti. Az építőipar szakágait 20 saját rendszerezésű és sorrendű fejezetre tagolja /pl. cement, előfeszített szerkezetek, lakásépítés, akusztika, tűzvédelem, stb. stb./, s mindenkor megadja a nemzetközi ETO-jelzetet /UDC/ is. A minden évben kiadott tárgyszavas mutató igen megkönnyíti a tájékozódást és kutatást. - Jellegében más, de ugyancsak az egész építőipar területét öleli fel a "Library Bulletin" című kéthetenként megjelenő sokszorosított kiadvány. Ebben az angol építészeti szövetség /R.I.B.A./ könyvtára ad tájékoztatót

az általa beszerzésre javasolt könyvekről, ismerteti az újabb angol szabványokat, egyes kiemelkedő folyóiratcikkek is referál, sőt az építőipart érdeklő kiállítások dátumát is közli. Decimális szakrend szerint csoportosítja az anyagot, de használhatóságát megnehezíti az évi tárgyszavas mutató hiánya.

Figyelőkarton-rendszerű -nemzetközi szabványnagyságu kartonokra szétvágható - lapokból áll a Stockholmban megjelenő "Byggliteratur Building Abstracts Service" című folyóirat. Kizárólag a skandináv országok építésügyéről szolgáltat jól használható referátumokat, angol nyelven is. - Hasonló kiadványok: osztrák viszonylatban az "Österreichische Dokumentation auf den Gebieten des Bauwesens und Architektur", Svájcban a "Centre Suisse de Documentation du Bâtiment", Nyugat-Németországban pedig a "Schrifttumskartei Bauwesen" címűek. A Franciaországban megjelenő "Centre d'Information et de Documentation du Bâtiment" című kiadvány első-sorban építőipari jogi rendeleteket, előírásokat ismertet, s csak kis részben referál folyóiratokat.

Az építőipar egy-egy részterületével, így pl. az utépítéssel foglalkozik a londoni Road Research Laboratory által kiadott "Road Abstracts" című havi referáló szemle. Nem használja a nemzetközi szakrendet, hanem saját csoportosítás szerint 16 fejezetre osztja a referátumokat /pl. tervezés, talajmechanika, karbantartás, balesetvédelem, stb./ Évi tárgyszavas - bár késedelmesen megjelenő- mutatója jól használhatóvá teszi. - Az egészségügyi technikának a közegészségügyi orvosi-biológiai kérdésekkel határos részterületét tárja fel a "Public Health Engineering Abstracts" című referáló folyóirat, amelyet az Egyesült Államok egészségügyi hatósága ad ki. Saját rendszerezésű nyolc fejezetre /pl. lévegőszennyeződés, személteltávolítás, csatornázás, szennyvizkezelés, stb.stb./ osztja a bőségesen referált folyóiratanyagot, könyveket. Rendszeresen feltárja az egész világ egészségügyi kérdésekkel foglalkozó irodalmát. Sok szovjet cikket is referál. - Ezen a szakterületen hasonló jellegű az angol "Water Pollution Abstracts" referáló lap. Ugyanebben a csoportban kell megemlíteni a Nyugat-Németországban megjelenő "Zeitschriftenschau Strassenwesen" és a "Technisch-Wissenschaftliche Berichte /Osram/ Lichttechnik" című referáló kiadványokat; ez utóbbi vállalati dokumentációs kiadvány.

A folyóiratok harmadik, de korántsem a legkisebb csoportja a technikával általában foglalkozó referáló lapok, illetve más szakterületet referáló, az építőipar egyes területeit is érintő kiadványok. Ezek közül, a válogatás gon-

dosságát tekintve, egyik legértékesebb kiadvány kétségtelenül a tudományos értéket alaposan mérlegelő évkönyvszerű "Engineering Index". Tárgyszavas, betűrendes rendszerben -tárgyszókatalógus-szerűen-, az utaló /kereszt/ hivatkozások bőséges alkalmazásával dokumentálja egy-egy év műszaki irodalmának kiemelkedő cikkeit és könyveit. - Nem évkönyvszerűen, hanem folyóiratban horizontális szakterületet dolgoz fel a "Referativnij Zsurnal, Mechanika" című kiadvány, amelyet a Szovjetunió Tudományos Akadémiájának Tudományos Tájékoztató Intézete 1953. év óta havonta ad ki. Szakjelzést nem használ, hanem saját rendszere alapján fő- és alfejezetekre osztva tárgyalja, illetve referálja a világirodalom mechanikára vonatkozó kiadványait; statikai, anyagvizsgálati kérdésekben e folyóirat "keretszerkezetek és rendszerek", vagy "talajmechanika", vagy "szilárdságtan" című fejezetei például igen értékes, bő anyagot adnak.- Az American Society of Mechanical Engineers kiadásában megjelenő "Applied Mechanics Review" című havi referáló folyóirat ugyancsak értékes anyagot tartalmaz az építőipar szempontjából. Szakosításában ugyancsak saját rendszert alkalmaz, anyagát több fő- és alfejezetekre osztva tárgyalja, s pl. "a szilárd testek mechanikája" című főfejezet számos statikai elméleti és gyakorlati cikket, könyvet, stb. ismertet. E referátumok kimerítőek, kritikai jellegűek, s minden értékes szovjet és népi demokratikus anyagot feldolgoznak.

E cikk terjedelme persze nem engedi meg, hogy az építőipar minden részterületét érintő, összes referáló lapot felsoroljam, mégis az alábbiakban még néhány jól használható referáló folyóiraatra szeretném a figyelmet felhívni. Így pl. a "Referativnij Zsurnal, Himija" című szovjet kiadvány külön fejezetben referálja a szilikátok és egyéb építőanyagok világirodalmát, ugyanúgy, amint ezt a Chemical Abstracts, vagy a Chemisches Zentralblatt is teszi.- A "Technisches Zentralblatt Maschinenwesen" című német népi demokratikus referáló lap pl. külön fejezetet szentel az építőipari gépekről megjelenő irodalom dokumentálásának; társlapja a "Technisches Zentralblatt Elektrotechnik" pedig ugyancsak külön fejezetben ismerteti a világítástechnikai cikkeket. Az említettek kivül még számos, hasonló jellegű referáló lapot lehetne felsorolni.

Ha a műszaki könyvtárossal szemben azt a követelményt támasztjuk, hogy ismernie kell a referáló folyóiratokat, ezzel még nem mondtuk azt, hogy ezeket üzeme, intézete részére feltétlenül meg is kell rendelnie. Minden műszaki információs tevékenységnek a lényege éppen az, hogy adott esetben, adott témához a könyvtáros tudja, hogy mit, hogyan és hol keressen

meg. Ehhez a kereséshez ad hathatós segítséget a referáló folyóiratok létezésének, felhasználási módjának és lelőhelyének a pontos ismerete.

Vince Pálné

- x - x - x -

M Ű S Z A K I K Ö N Y V T Á R O S O K I R J Á K

A KLEMENT GOTTWALD VILLAMOSSÁGI GYÁR MŰSZAKI KÖNYVTÁRÁNAK MUNKÁJÁRÓL.

A párt Központi Vezetősége 1955. nov. 9-12-i határozatában fő feladatként tűzte az egész magyar ipar elé a műszaki fejlesztés, az új, korszerű technika alkalmazását. Magától értetődik e határozatból, hogy a műszaki fejlesztés gyakorlati végrehajtása a műszaki propaganda alapos megjavítása nélkül, a műszaki könyvtári szolgálat magasabb színvonalra emelése nélkül elképzelhetetlen. Eppen ezért a műszaki könyvtáraknak fő feladatukat a könyvtári szolgálat mellett, a műszaki tömegpropagandára kell fordítaniuk.

A Klement Gottwald Villamossági Gyár műszaki könyvtára nyolcezer könyvvel és közel tizenkétezer folyóirattal rendelkezik. A világ minden tájáról érkeznek a könyvtárba nyolc nyelven folyóiratok és szakkönyvek. Ahhoz, hogy ezt a hatalmas és gazdag műszaki technikai anyagot gyümölcsözőtően fel tudjuk használni, a Központi Vezetőség határozata alapján többféle intézkedést tettünk és fogunk tenni a jövőben könyveinknek és folyóiratainknak a munkások és műszaki értelmiségiek közötti népszerűsítésére.

Ez év szeptember elseje óta a kéttermes Műszaki Klub helyiségét olvasóteremnek alakítottuk át, ahol a legújabb műszaki folyóiratok kézikönyvként azonnal olvashatók. Az elmúlt hónap folyamán több mint 150 olvasó kereste fel ezt az olvasótermet.